

Scenariusz zajęć do realizacji w instytucjach kultury

Dotyczy etapu edukacyjnego: IV-VI

Zaproponowany scenariusz spełnia zapisy z **Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół** właściwe dla II etapu edukacyjnego - klasy 4-6 szkoły podstawowej oraz realizuje założenia Projektu „Fascynujący świat nauki i technologii”.

Uzasadnienie:

Prezentowany poniżej scenariusz zajęć **integruje wiedzę kilku przedmiotów nauczania**, kształcąc umiejętności posługiwania się nią w nowych sytuacjach poznawczych.

Podczas zajęć w najobszerniejszym stopniu będą realizowane treści z podstawy programowej dotyczące edukacji historycznej, polonistycznej, plastycznej. Właściwie przeprowadzone zajęcia według zaproponowanego scenariusza przyczynią się do uświadomienia uczniom podstawowej prawdy, że wszędzie, gdzie żyli i działali ludzie, tam tworzyła się historia i w związku z tym każdy region i każda miejscowość wniosły do historii swój wkład.

Uczestnicząc w warsztatach, uczniowie wykonają formę przestrzenną z gliny - praktycznie zastosują zdobytą wiedzę. Taka metoda pozwoli im zapamiętać bryłę i łatwo zidentyfikować zabytek w przyszłości.

Ważnym celem wychowawczym zajęć będzie przygotowanie uczniów do uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych w przestrzeni publicznej – zasady zachowania się podczas zwiedzania wystawy. Każda wizyta w muzeum może się przyczynić do kształtowania odpowiednich postaw i właściwego stosunku do zabytków kultury i historii.

1	Temat zajęć (6h dydaktycznych)	<u>„Życie w średniowiecznym mieście na przykładzie Opola”</u> Jakie były warunki życia w mieście średniowiecznym? Charakterystyka zamku średniowiecznego i jego mieszkańców. Wykonanie z gliny formy przestrzennej - zabytku z terenu Opola. Wycieczka piesza po opolskim rynku.
2	Cele ogólne	<ul style="list-style-type: none"> - gromadzenie, grupowanie i wykorzystanie w praktyce informacji; - wyciąganie wniosków i argumentowanie; - kształcenie myślenia przyczynowo-skutkowego; - analizowanie faktów; - aktywne słuchanie; - selekcja informacji; - kształcenie pamięci i spostrzegawczości; - stwarzanie sytuacji do wypowiedzania się i argumentowania własnego zdania;

		<p>- bogacenia dziecięcych przeżyć estetycznych; - wyrabianie u uczniów nawyku celowego odwiedzania muzeum.</p> <p>W zajęciach postawiono na metody aktywizujące. Prezentacja multimedialna i metody podające stanowią zaledwie uzupełnienie warsztatu praktycznego.</p> <p>Głównym celem lekcji w muzeum jest wyrabianie u uczniów umiejętności korzystania z nowego źródła wiedzy, jakim jest ekspozycja. Łączy się to również z wykazaniem, że zabytki kultury stanowią cenne źródła historyczne.</p> <p>W czasie lekcji muzealnej w sposób szczególny można rozwijać u uczniów umiejętność kojarzenia znanych faktów z nowo poznanymi elementami, pozwalającymi rozszerzyć ich dotychczasową wiedzę.</p>
3	Cele szczegółowe (określające umiejętności uczniów jakie nabędą w ramach zajęć)	<ul style="list-style-type: none"> • dowie się, jak toczyło się życie w średniowiecznym mieście ze szczególnym uwzględnieniem Opola, • uczeń zrozumie w jaki sposób ukształtowało się rycerstwo i jakie były różnice w trybie życia poszczególnych stanów • przedstawi życie rycerzy oraz ceremonię pasowania na rycerza • wymieni elementy charakterystyczne dla budowli średniowiecznych, • wymieni elementy obronne zamku, • wymieni cele turniejów rycerskich oraz zasady rycerskiego postępowania, • pozna eksponaty znajdujące się na wystawie; • pozna w pełniejszym stopniu topografię Opola, będzie potrafił określić, gdzie są zlokalizowane : ratusz, Wieża Piastowska, pozostałości po murach obronnych, • uczeń pozna największe muzeum w swojej okolicy, nauczy się je lokalizować na mapie miasta, • zastanowi się, do czego służy ta placówka oraz jak należy się w niej zachować. • wzbogaci słownictwo z różnych dziedzin wiedzy
4	Metody i techniki pracy –służące osiągnięciu efektów opisanych w celach szczegółowych	<p>Formy pracy: praca z całym zespołem klasowym w grupie, w parach, podczas zajęć praktycznych - indywidualna , elementy heurezy. Metody wiodące - aktywizujące : pokaz, dyskusja ukierunkowana, metoda problemowa, zajęć praktycznych.</p>
5	Materiały dydaktyczne oraz środki (np. prezentacje, teksty, karty pracy, słuchowiska, filmy, nagrania itp.)	<ul style="list-style-type: none"> - prezentacja multimedialna, - makieta Opola, - karty pracy, - film „Mury obronne”, - eksponaty muzealne, - wystawa, - praca z tekstem źródłowym, - pogadanka, - krzyżówka, - forma przestrzenna z gliny, - wycieczka - spacer po opolskim rynku

6	<p>Przebieg zajęć</p> <p>Opis, jak powinny wyglądać warsztaty-może być np. z podziałem na wstęp, część główną i końcową. Powinien zawierać takie elementy jak:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sformułowanie problemu, - zmotywowanie do pracy nad jego rozwiązaniem z pomocą różnorodnych metod i technik pracy (im bardziej zróżnicowane zadania, tym lepsze efekty kształcenia) ukierunkowanych na odkrywanie, przeżywanie, analizowanie, dociekanie, dyskusję, zabawę, doświadczenie, eksperyment... - rozwiązanie problemu - wspólne podsumowanie zajęć - końcowe uznanie wspólnych osiągnięć 	<p>Część I Powitanie i wstęp do zajęć. Sala AV – 60 min. Sformułowanie problemu-jak żyło się ludziom w średniowiecznym mieście? Prezentacja multimedialna - pokazująca urbanistykę (mury miejskie i układ architektoniczny) miasta średniowiecznego i jego organizację społeczną (szlachta, mieszczaństwo, rzemieślnicy, biedota) i urzędową (burmistrz, samorząd miejski). Prezentacja krótkiego filmu „Mury obronne” . Przejdźcie na wystawę dotyczącą miasta Opolą z okresu średniowiecza, gdzie uczniowie zapoznają się z rozwojem miasta i rzemiosła w Opolu. Uczniowie otrzymują karty pracy, które w 2 – osobowych zespołach wypełniają w oparciu o wiadomości zawarte na wystawach muzealnych /pytania dotyczą rzemiosła , układu urbanistycznego miasta Opolą w oparciu o makietę Opolą, itp./</p> <p>Część II - 60 min. Charakterystyka zamku średniowiecznego na przykładzie Zamku Piastowskiego i Wieży Piastowskiej oraz kultura rycerska i omówienie cech rycerza średniowiecznego. Zajęcie w formie pogadanki oraz praca z tekstem. Podział grupy na 3 zespoły, każda otrzymuje tekst, na bazie którego odpowiada na pytania do krzyżówki. Hasło krzyżówki to : WIEŻA PIASTOWSKA Teksty opisują : obowiązki rycerza, jego cechy ,zasady na jakich mógł zostać rycerzem, zasady jakimi się posługiwał w życiu – kodeks rycerski, wyjaśniają kim był paż, giermek, w jakim celu organizowano turnieje oraz jakie zadanie spełniał herb rycerski.</p> <p>Część III - 60 min. Cała grupa bierze udział w wycieczce podczas której uczniowie obejrzą Wieżę Piastowską, ratusz, rynek, kamieniczki przy rynku opatrzone komentarzem słownym.</p> <p>Część IV - 60 min. Warsztatowo-zręcznościowa - Uczestnicy wykonują z gliny formę przestrzenną jednego z zabytków oglądanych podczas wycieczki tzn. wieża piastowska lub wieża ratuszowa. Uczniowie, którzy zdobyli najwięcej punktów podczas wypełniania karty pracy zostaną nagrodzeni nagrodą niespodzianką.</p> <p>Zakończenie. Podczas wykonywania prac rozmowa dotycząca omawianych treści połączona z wnioskowaniem. Uczniowie analizują pozyskane wiadomości i odpowiadają na pytanie problemowe zadane na początku zajęć. Starają się porównać jakość życia w średniowieczu i współcześnie, dostrzec pozytywne strony czasów średnich np. kodeks honorowy, a jednocześnie ukazać korzystne zmiany cywilizacyjne, techniczne, przemysłowe i społeczne, dzięki którym obecnie ludziom żyje się wygodniej i bezpieczniej.</p>

7	<p>Opis treści podstawy programowej realizowanych w ramach zajęć (z rozróżnieniem na przedmioty humanistyczne, matematyczno-przyrodnicze, uczniów zdolnych oraz uczniów z dysfunkcjami /trudnościami w nauce, a także uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych)</p>	<p>Scenariusz realizuje zapisy : Cele kształcenia – wymagania ogólne podstawy programowej z przedmiotu: historia i społeczeństwo ze szczególnym uwzględnieniem : pkt. I. Chronologia historyczna. Uczeń posługuje się podstawowymi określeniami czasu historycznego: okres p.n.e., n.e., tysiąclecie, wiek, rok; przyporządkowuje fakty historyczne datom; oblicza upływ czasu między wydarzeniami historycznymi i umieszcza je na linii chronologicznej; dostrzega związki teraźniejszości z przeszłością. Pkt. II. Analiza i interpretacja historyczna. Uczeń odpowiada na proste pytania postawione do tekstu źródłowego, planu, mapy ilustracji; Pkt. III. Tworzenie narracji historycznej-przedstawia własne stanowisko i próbuje je uzasadnić. Przed wszystkim uczeń będzie wielokrotnie postawiony przed koniecznością stawiania pytań i zachęcany do szukania na nie odpowiedzi. Korzystając z pomocy dydaktycznych, będzie samodzielnie dochodził do poznania i zdobycia wiedzy, co zawarte jest w pkt.IV. -Zainteresowanie problematyką społeczną. Uczeń ma nawyk dociekania w kontekście społecznym – zadaje pytania „dlaczego jest tak, jak jest?” i „czy mogłoby być inaczej?” oraz próbuje odpowiedzieć na te pytania. Dzięki zajęciom warsztatowym uczeń będzie mógł współpracować z innymi – planować, dzielić się zadaniami i wywiązywać się z nich-pkt V. Współdziałanie w sprawach publicznych. Cele kształcenia – wymagania ogólne podstawy programowej z przedmiotu: język polski I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Uczeń rozwija sprawność uważnego słuchania II. Analiza i interpretacja tekstów kultury. W kontakcie z dziełami kultury kształtuje hierarchię wartości, swoją wrażliwość, gust estetyczny, poczucie własnej tożsamości i postawę patriotyczną(zwiedzi wystawę,przekona się , jak bogata jest historia miasta - stolica regionu, w którym mieszka). Treści nauczania – wymagania szczegółowe podstawy programowej z przedmiotu: plastyka 1. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji – percepcja sztuki. Uczeń:1) określa swoją przynależność kulturową poprzez kontakt z wybranymi(...)zabytkami i tradycją w swoim środowisku lokalnym i regionalnym, a także uczestniczy w życiu kulturalnym tego środowiska (zna placówki kultury działające na jego rzecz, zabytki)-(spacer po opolskiej starówce z komentarzem); 2. Tworzenie wypowiedzi – ekspresja przez sztukę. Uczeń: 1) podejmuje działalność twórczą(...) w kompozycji na płaszczyźnie(...)(stosując określone materiały, narzędzia i techniki właściwe dla tych dziedzin sztuki) – (wykonuje z plasteliny model wieży);</p>
8	<p>Opis miejsca realizacji zajęć z uwzględnieniem warunków jakie muszą być spełnione w czasie zajęć, tzn. strefy socjalnej, sposobu realizacji</p>	<p>Miejsce zajęć : sale muzealne z przygotowanymi eksponatami, wystawami, makietami, umożliwiającymi realizację zajęć zgodnie</p>

	<p>zajęć w razie niepogody, dostępu dla osób niepełnosprawnych, itp.</p>	<p>ze scenariuszem; sale edukacyjne oraz miejsca na terenie muzeum, umożliwiające przeprowadzenie zajęć zgodnie ze scenariuszem, uwzględniając warunki atmosferyczne.</p> <p>Pomieszczenie socjalne, w którym uczniowie będą mieli możliwość zjedzenia ciepłego posiłku. Obiad może być wydawany z podziałem na grupy. Przerwa obiadowa może być ruchoma i dostosowana do przebiegu zajęć z zastrzeżeniem, że ostatnia grupa zje posiłek najpóźniej na godzinę przed odjazdem.</p> <p>Należy przewidzieć, że uczestnikami zajęć będą też osoby niepełnosprawne. Dzieci będą miały swobodny dostęp do sanitariatów.</p>
10	<p>Liczba uczniów, którzy mogą jednorazowo wziąć udział w zajęciach (wraz z uzasadnieniem)</p>	<p>Maksymalnie w zajęciach weźmie udział 45 uczniów z podziałem na grupy ok. 20-25 osobowe; Uzasadnienie: Zapis z podstawy programowej: „Wskazane jest, aby edukacja w klasach IV-VI szkoły podstawowej odbywała się w zespołach rówieśniczych liczących nie więcej niż 26 osób”. Istotną częścią zajęć jest oglądanie wystawy, dlatego należy stworzyć takie warunki lokalowe i taki podział na grupy, żeby każdy uczeń miał w miarę możliwości równy dostęp do przekazywanych podczas zajęć treści i wyniósł z nich możliwie najwięcej wiadomości i umiejętności.</p>